

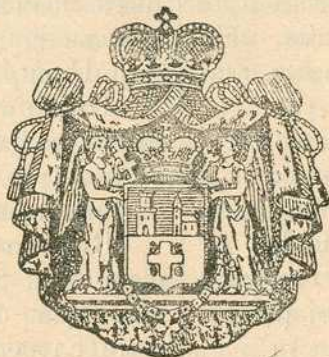

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СРПСКИ СИОН

Год. XVII.

Број 31.

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у недељу 5. августа 1907.

Један листак
из деспотије Архиепископске.
Д. Р.

Кад човек погледа како је уређено код милитарије, где су сваком одређене и дужности и права и где је слободно и оном простом солдату жалити се и лека тражити против неправде и насиља својих претпостављених; а види како код нас у нашој цркви још ни дан данас није онако у том погледу, како би требало да буде, пошто поред наших уређења још и данас може што-но реч старији да се растреса према потчињенима: ваистину се не треба чудити, што код нас у свештеничко-монашком сталежу има мало самосталних и одлучних свештеника и калуђера.

Јер, не треба да је свештеник или калуђер (па и сами архимандрити) отворена опозиција својој архиепископији; него довољно је и сама проста денунцијација или сумња, па му је довољно да буде гоњен. А поред нашег препотопског конзисторијалног судског поступка, може се врло лако и за ништа доћи до „манастирског ручка“, како од стране Архи-

јерејеве, тако исто и од конзисторије, за чије се чланове у последње време бирају просто слепи партизани, те поред све заклетве, да ће чланови савесно делити правду; на њу се при решавању слабо обзире, него на партијске интересе.

Некад је бивало, да су богослови морали узимати рођаке владичине за жене, а и данас се догађа, поред свег тога, што данас не постављају свештенике владике, да — поред наше покварености и куковичлука — владике протурју своје рођаке — зетове — и пријатељице односно њихове мужеве за парохе у најбољим парохијама.

Не треба да се бацамо у далеку прошлост, где су свештеници и калуђери били робови, над којима се не само епископ-дијецезан над њима по вољи растресао и гонио их; него и у наше је младо доба било и придворних калуђерчића, који су се растресали над старим свештеницима.

Ми смо запамтили, кад су стари свештеници, чим су наступили на дворску авлију, скидали шешир с главе и са страхом куцали на врата конзисторијалног бележника, и приступали им руци да их пољубе.

Данас је хвала Богу у том погледу друкчије, но још није онако, како би требало да буде; јер и данас има и бива самовоље поред свѣг тога, што је по данашњем уређењу епископ-дијецезан проста лутка у средшним властима, који мора да извршава оно, што већина чланова закључи.

Па да се и то не узмогне догодити, требало би тачно одредити дужности и права, почевши од епископа-дијецезана па до ђакона, а тако исто и између јеромонаха и настојатеља манастирских, па и између митрополита-патријарха и епископа.

Све би то тачно требало одредити, а не, не имајући никаквог уређења; позивати се тобоже на каноне и праксу, а овамо радити по ћефу.

Ми овамо од 1864. уређујемо наше црквено народне ствари, па шта је најглавније и без чега не може бити ни напретка ни реда; за то смо се врло мало или нимало бринули.

И пошто нисмо то урадили, за то нам и није у цркви и црквено-народном животу онако, како би могло и требало да буде.

За доказ, како се и у наше доба те-рао код нас преос и ћеф једног Архиепископа спрема једног са свим уредног и исправног игумана, навешћемо овде тужбу игумана гомирског Севастијана Илића против свога епископа Евгенија Јовановића, коју је поднео патријарху Јосифу Рајачићу.

Иста гласи:

„К Јего Свјатости, високопревосходителњешему Г. Јосифу Рајачићу, православној цркви Србскому Патријарху и пр.

В Моравицах 28. Јул. 1851.

Гонение Јего Високопреосвештенства Г. Епископа Евгенија разними, на дом и братство наносимими непријатности умножавамо, растет од дењ болше.

Донеље благословутиј Г. Епископ бављашесја во Вишење, пријде глас, даје и из Славонии, јако кољ скорјее он от онуду возвратитесја, абие мене от званија обуставити будут. Ниње о сем всеми

силами дјелаја, не точију да напатствовати мја не престае, но и в парохии Гомирској јегда в Моравицах 1844. и в Дрежниције 1848. и 1849. ничтоже сотворити возможе, огњ подпаљаја мјатеж возстављае, ово подстреканием иних на немир Гомирцев, ово же своим собственим.

Њеци от Гомирцев убо обвиниша мја, между коими и В. С. вједомиј Радица Мусулин јест, иже за клевету противу поручика њеког шибан бје.

Вмјесто да би тужители к миру склањал, или доношение их на изјаснение мње дал бил, возва к ним Г. Епископ сими словеси: „Драго ми је; а гдје сте досад били? Сад кад сте га ухватили, држ'те добро, јер ако попустите, оцрните и мене и себе“.

Противу сицеваго Председатеља в Консистиориумје изјатие убо творити должен јесм, о чем С. В. увједомљаја умилње прошу, да би мја заштитити високу милост имјели, и предсејателство Јего Високопреосвјашченства моего Г. Епископа в смотрении суда о Настојатели возбранено било, тјем праведнее, јако общче вједомо јест, да он манастирју нашему и Настојатељу того не добр јест.

Јего Високопреосвјашченство Налоги Консистиоријалнија сјемо тако управљае, да или краткости ради опредјељаемаго време, или по нарочному расположе-нију, тиј всегда поздно приспјевајут, в след чега мене потом за непослушна оглашае.

Тако Налог от 2. Јулиа т. љ. к числу 680. в след коего би аз лично протоколи матрикуларнија, братских соборов и циркуларниј на 15. Јул. т. љ. Консистиориуму сам принести имјел, приспје топрв 24. т. м., о чем прикљученое под ./ до-вольно увјеренија подати возможе.

Да би аз освидјетелствовал, јако готив јесм повиноватисја, абие заутра поспјеших с словутими протоколи в Карловец. Но оле скорби! Г. Епископ не хотје приступ дозволити ми, јако дјели зачат јест. На сие умолив јего за следујушчи дењ, и паки отрицателниј отвјет получих, јако пријати мја не будет. Тшче

убо сотворив путешествие в Карловед, слишу јако уже шаги, жеже мја суспендирати сотворил јест.

Горка судба моја јест, јегда и паки противу Архиереа своего жаловатисја принужден јесм; обаче тој неизбежној сушчеј, што ино да сотворју, ашче не пасти под крило В. С. да мја противу гоненија зашчишчите и от того отбраните?

Веспјатите, В. С. намјерение к безчестију моему клоњашчеесја, јако тјем и обители сеј мног ушчерб дјеегсја. Церков би подобало здати, о чем радјети начав нуждное вапно уже прибавих. Народ позвав да от рали по 30 кр. даја пјењазы, к нимже монастир 2000 фор. дати објешчал јест, собирает. От царја к тому же концу, помошчи просити такожде уже начах. Обаче тое все престати ниње имјеет, јегда в гонении слава и в бјегствје спасение искатисја имат.

Јеромонаху нашему и брату Макарију Милићу ни днес из Италии не возвращившусја, сам в монастирје с јеродиаконном Гедеоном Стојановичем јесм борјасја с многими дјели и должностми па­рохијалними.

Помозите ми С. В., кољенопреклоно прошу; иначе церков јешче долго остати будет в худом састојании своем, и многа ина, на ползу обители нашеја предвјзјатаја престанут, јакоже и третија пила, на добрје сограждаемаја ниње постраждет.

Отдан тјем високим милостем с глубочајшим страхопочитанием цјелују свјатују архи­пастирскую десницу изумирају

Игуман Севастијан опростио се владичиног гонења тиме, што га је 1853. патријарх Рајачић преместио у Хопово, где је постао архиманеритом и довео га до цветућег стања, ког је последник му Василијан Петровић са свим упропастио, што није сметало „бивателима“ бачке епархије, да су га — поред свег тога, што се знало, како је дошао до митре дочекали са литијама и поздравима „Благословен грјади, во имја Господње Василијане!“.

Из најновије прошлости, довољно је

да наведемо, како је због неодређених одношаја могао патријарх Герман једног Илариона на онај начин изјурити из богословије и Карловаца.

Да се такве прилике више не догађају и догодити не узмогну; требало би донети уређење о свима одношајима у нашој црквено-народној автономии, и у њему тачно одредити свачију и дужност и права.

А за то се иште и времена и труда, а и људи.

Ми за сад само узгред наспоменусмо о овом недостатку код нас; а да се њему стане на пут, то стоји до наше јерархије и народа.

Земунске школе 1753.

Д. Р.

У Земуну је још у половини XVIII. века постојала словенска и грчка школа.

1753. био је учитељ у обе школе поп Јован Крестодул, од које породице има и данас потомака.

Шта се учило у њима, види се из доле наведеног екзамена. Значајно је, да је сваки ђак скоро друго учио. Нису сви једно исто учили, као што се данас учи.

Доцније се у XIX. веку учило у грчкој школи много више, него што се учило у XVIII., а особито се учила математика, географија, историја и читали грчки класици. С тога су многи Срби и са стране долазили у грчку школу, а подједно било је тада и код нас много спремнијих и ученијих трговаца од доцнијих, који нису свршили грчку школу, него само српску, у којој се све до половине XIX. века учио само часловац и псалтир.

За чудо, да од 119 ђака у словенској школи, ни једног нема, а да се не презиме по имену очевом.

Ексамен

в школи земунстјеј обучавијушихсја дјетеј, иже от них што учит и когоже време киждо их пришел.

1. Јоан Вретин, учил октоиху греческому VI. гласа, и ниње учитеја дјејаниј св. Апостол недељу III. по пасце;

совершил псалтир и николико гласов подобија изучил добро.

2. Петр Теодоров пришел прешедшаго љета 1752. и почел учити от алфавита греческаго, октоиха изучилсја такождер и числителнаја наука добрје; и ниње учитеја псалтиру катизму 5. Родом с Купинова. Писати и славенски и гречески может. Кротко и добрје учитеја.

3. Јоан Станчулов подобње со Јоаном Вретином учил и совершил октоиха. Потомже псалтир неимущи учити, болше от два мјесјаца без кнѣге биет. И после того даде јему человек њеки часослов и почел учити. И ниње учитеја посљедованиу вечерњаго. И акатист училсја на изуе, такождер и числителное художество научил. и писати может добрје.

4. Игњатиј Јефтимиев учил псалтир катизму 6. и совершил јего и о кратцје вјерје јеже јест в псалтирје такождер и обща молебна на изуе и 7 таин новаго завјета с кратким толкованием. И ниње учитеја гречески начал алфавиту, и писати может добрје тако и нумерацију. Учит добрје.

5. Лазар Јоанов подобно јакоже Игњатиј обаче отшел мца сего на болше учение в Карловцје Добрје учил.

6. Јоан Јеремин учил катизму 10. Тојже изучил до ниње јакоже предречени, јешче учит тајни и хошчет гречески начати точију ракам (рачун) тој и Лазар неучил.

7. Лука Николаев учил катизму 8. Совершил 14. кат. после того почел учитисе гречески от алфа до мца Септемвриа 14. совершил Октоих и изшел учити немецки. Писати могл добрје. И нумерацију вједал. Средствење учил.

8. Григориј Димитријев учил кат 11. И ниње учитеја по други крат по цјелу катизму потверждуе, понеже изучил всјех псалтирје и может по мало писати. Не добрје учит.

9. Симеон Николаев учил 9-му часу и совершил часослов, и ниње учитеја псалтиру кат. 19. Может писати добрје, тојже средствоње учит.

10. Димитриј Стојанов соверши ча-

сослов и ниње учитеја псалтиру кат. 20. Может помало писати, подобње и арифметивку. Учат средствоње.

11. Максим Симеонов пришел 1752. Ноемвриа 9. и почел учити в псал. кат. 2. и ниње подобно с Димитрием. Наипаче многога времена лишилсја от школи, јако и таблица свидјетелствует; и может писати; велми добрје учитеја.

12. Михаил Вретин учил посљедование вечерњаго тогда начал, и ниње учитеја в псалтирје кат. 15. Зље учит, обаче пјети добрје приемлет, знает праздников ирмоси всјех дванадесјат и осм гласов.

13. Констандин Тимотеев подобње учил, и ниње учитеја 11. кат., может помало писати. Средствење учит.

14. Теодор Максимов учил 9-го часа. И ниње учитеја 5. кат. Зјело зље учитеја от всјаческаго ученија. В недељу једин крат пропойт и то нужно (невјем често ради).

15. Лазар Димитриев сушчествено јакоже Теодор (пришел 1752. 9. Ноем, почал учити 2. кат. и ниње учит 9., и на всјакаго мца убо по 15 днѣви, по 10 другажди и по целога мца лишалсја от школи). Ничтоже полза от јего.

16. Теодер Теодоров пришел 1752. 1. Дек. почал учити 6-го часа, и ниње учит кат. 11.; тојже много лишил от школи, обаче добро учитеја.

17. Симеон Савин учил посљедование вечерња, и ниње учитеја потверждуе псалтир, средствоње учитеја.

18. Јоан Манојлов учил 6-го часа ниње, учитеја кат. 2., может помало писати, средствоње учитеја.

19. Павел Нинков пришел 1753. Апр. 19., почел учити кат. 3. и ниње кат. 8. обаче болше ко дому, менше в шкоље. Средствење учитеја.

20. Теодор Стефанов учил шестопсалмие и ниње учитеја псал. кат. 4. Средствење учитеја.

21. Теодор Милин пришел 1753. Јул. 1., начал учити псал. и ниње учитеја кат. 10., добрје учитеја.

22. Софрониј Живанов 1753. Фев. 4. и почел учита шестопсалмие, и ниње

- учитеља псалтир кат. 6. и числителнаја наука, вјест и писати, средствоње.
23. Дамјан Животин учио подобно јакоже предречени и није учитеља кат. 2. и писати может, такожде учитеља и нумерацију. Средствоње учитеља.
24. Станко Јоанов пришел 1753. Авг. 17., почел учити кат. 1., и није учитеља кат. 4. Добрје учит.
25. Давид Димитриев пришел 1753. Јул. 3., почел часослов конфирмати или утверждати, и није учитеља псалтиру подобно со Станком, средствоње учитеља с Бановаца.
26. Михаил Атанацков совершил часослов и неимушчи псалтира, убо даже до Јулиа ден губил, и от того мца взја предречену книгу, и није учитеља 4. кат. Средствоње учитеља.
27. Павел Петров сушчествено јако тојже, и даже до није сице токмо писати учио, болше код дома неже в шкоље.
28. Констандин Јоанов учио шесто-псалмие, није почал учити псалтир, велми недобрје учитеља. И от школи вјашчше лишил јако и таблице свидјетелствујут.
29. Михаим Илин учио повечерие, и совершил часослов до Јулиа, от тогда убо до није сице, понеже псалтир неимушчи.
30. Тимотеј Мојсеов подобно добрје учитеља.
31. Јелисеј Петков учио буквар, није учитеља часослов посљедование близ да соверши, и добрје учит.
32. Арсениј Павлов учио повечерие, и није учит подобно с преждам, наипаче многи крати лишил от школи.
33. Јоан Николић подобно повечерие учио, и није учитеља 6-го часа, зље учитеља и болше код дому.
34. Арсениј Георгиев подобно учио, такожде и није. Зље учитеља.
35. Симеон Николић учио утрењу, није потверждуе часослов, болше научил би обаче готово всјех числов чрез рукописмја научил, ибо от убогости отец јего и неимјел взјати книжку.
36. Јоан Милинков учио буквару и није учит часослов и утрењују, вјашчже код дому, неже в шкоље. Зље учитеља.

37. Гавријл Јоанов учио малому повечерију из начала, и није учитеља 6-го часа. Средствоње учит.

38. Марко Гаврилов подобно учио, и није учитеља 3-го часа. Зље учитеља.

39. Констандин Димитриев, учио буквар и није учитеља посљедование утрењаго. Зље учит вјешчже немошчни.

40. Василиј Цветков, пришел 1752. Дек. 21., почел учити повечерие, и до није болше ненаучил точију полуношчницу, понеже всегда лишил от школи и недобрје учитеља.

41. Стефан Димин учио повечерие, царју небесни и није учитеља посљедованију утренаго. Зље учитеља.

42. Илия Јоанов учио буквару, оксиа вариа, совершил буквар и није учитеља полуношчници, тојже зље учитеља.

43. Игњатиј Јоанов подобње и није учитеља утрењу.

44. Симеон Јоанов подобње (ба-ва) и није учитеља 1-го часа. Добрје учитеља.

45. Кирил Павлов подобно, и није учитеља шесто-псалмије, родом с Војке, средствоње учитеља.

46. Јаков Јовков учио буквар до полу и совершил није, учитеља часослов, полуношчници, средствоње учитеља, јешче мал.

47. Арсениј Манојлов, тојже подобње, обаче отшел.

48. Тимотеј Бошков, подбно учио и није учитеља повечерију малому.

49. Теодор Јоанов подобно, и није учитеља 1. му часу. Средствоње учитеља.

50. Димитриј Раданов убо и није учитеља полуношчници чрез рукопис.

51. Петар Кириин пришел 1753. Марта 1., почал учити начало повечерију, и није учитеља шесто-псалмији. Учитеља средствоње.

52. Теодор Петров учио малому повечерију, није учитеља изобразителних. Средствоње учитеља.

53. Григориј Димитриј Николаев учио буквар, и није учитеља часослову 1-му часу. Добрје учитеља.

54. Арсениј Теодоров подобно учио буквар и није учит малому повечерију. Зље учитеља.

55. Пантелиј Живков учил убо и није учитеља посљедование утрењее.

56. Давид Илијн пришел 1753. Јан. 28., почел от аз-буки и није учитеља посљедование утрењаго. Тој јест фамилиас.

57. Алексиј Бошков пришел 1753. Фер. 23., почел от аз-буки, није учитеља малому повечерију, мал, но добро учитеља.

58. Димитриј Манојлов, пришел 1753. Марта 8. и тојже почел от аз-буки и није учитеља повечерију. Добрје учитеља.

59. Григориј Акимов учил буквар и није учитеља посљедованију утрењаго. Добрје учитеља.

60. Аврам Петров подобно учил и училсја.

61. Јоан Живанов буквар, није полуношчницу. Средствање учитеља.

62. Симеон Николаев аз-буки, није посљедование утрењаго. Недобрје учитеља.

63. Аврам Јоанов учил буквар, и није учитеља подобно со Симеоном, обаче зље учитеља и от школи многи крат лишил.

74. Јосиф Марков учил повечерију, и није учитеља јакоже предписани велми недобрје учит.

65. Лазар Стефанов учил буквар, није учитеља посљедованију утренему, много не бист и тојже в школи, средствање учитеља. (Свршиће се.)

О

администраторству у архиепископату карловачком и митрополији српској.

Д. Р.

Како је и сада после смрти благопокојног Патријарха Георгија, као и до тада после смрти сваког патријарха овамо од 1881. на дневном реду питање о администратору митрополије карловачке, о ком се питању писало у нашим листовима 1881. у „Застави“, и то од самог Милетића, 1889. у „Бранику“ од Мише Димитријевића, у „Нашем добу“ од Ђуре Вукићевића и у „Новом Времену“ од нас; то ћемо овде да наведемо наше писање о томе питању.

Да не бисмо морали читаоце ових ре-

дака с наводима Милетићевим из „Заставе“, и упућивали их на бројеве, које ретко ко и да има; ми ћемо навести главне разлоге за питање о администраторству мњење М. Д., које се слагало с мњењем Милетићевим.

Његови су разлози да нема места после устројства саборског од 1875. администраторству за време упражњене митр. столице ово: „У саборском устројству нема ни спомена о администраторству, те по томе истоме не може бити ни места у нашој цркви; по саб. устројству у §. 12. „председник је сабору — — — ако је митр. патр. столица упражњена, најстарији епископ по посвећењу“; кад митр. патријарха у добу обудовљене архиепископије, заступа најстарији епископ у сабору, у највишем нар.-црквеном телу, са свим је природно, да му исти мора бити и замеником у другим мањим и ситнијим пословима архиепископске управе“.

„Овом и оваком схватању дао је наш народ преко свога нар. цркв. сабора јасна израза и у најновијој нар. цркв. уредби о избору митрополита патријарха у II. чл. те уредбе“.

„Но кад свега тога не би ни било, и онда би према данашњем, ма и привремено уређеном нар. цркв. животу, уставна администраторства са свим излишна била —, јер митр. патријарх не само као председник највиших нар. цркв. власти, већ и као епископ архидијезе имаде у сваком автономном телу свога заменика, тако, да нема ни најмање бојазни, да редован ток послова поменутих тела може и најмање застати“.

Пре него што приступимо обарању тих разлога, нека нам је дозвољено, да наведемо, шта нам прича историја о администраторству по смрти митрополита-патријарха у српској цркви, и шта су све до сада наши црквено-народни сабори радили у погледу статута за избор митрополита-патријарха.

Црквени канони не спомињу ништа о томе, ко управља митрополијом или дијецезом за време упражњене митрополитско-епископске столице, а то ће бити без сумње с тога, што се и по правилу 25. IV. васа-

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Њеког сабора митрополитско-епископска столица има попунити за три месеца.

Какав је био у српској патријаршији у Пећи обичај у том случају т. ј. ко је управљао патријаршијом за време учражњене патријарх. столице, не знамо ништа.

Не знамо за извесно, ни како је било од пролаза патријарха Арсенија III. (1690.) на ову страну, па све до 1768. у том погледу.

Знамо само, да је по смрти митрополита Исаије Ђаковића († 20. јулија 1708.) постављен за администратора декретом од 8. августа 1708. епископ бачки Стеван Метоксијац, а да је као такав умро 27. априла 1709.; да је по смрти митрополита Софронија Подгоричанина, који је умро 7. јануара 1711. администрирао митрополијом епископ бачки Христофор Митровић од 18. марта и. г. до избора митрополита Вићентија Поповића 23. априла 1713.; да је по смрти митрополита Мојсија Петровића († 27. јулија 1730.) постао администратором епископ темишварски Никола Димитријевић, кога је у свом тестаменту од 26. јулија 1730. исти митрополит у договору с првацима народним, који су се тог дана у Београду десили, за администратора наименовао, а народ за таког признао, дачим га остали епископи не хедоше признати и исти је декретом војеног савета био потврђен за администратора, но као такав имао је само у својој и карловачкој архидијецези црквену управу, а по смрти митрополита Вићентија Јовановића († 6. јунија 1737.) постао је администратором пребегли патријарх Арсеније IV.

За данас је само оволико знано о администраторима за време упражњене митрополитске столице од 1706.—1768.

Ну, судећи по речима митрополита Мојсија Петровића у поменутом свом тестаменту: „Вјесте како пособствујет, того ради, јако да би со совјетом обштих, администратора наредили, како душа моја от тјела разлучитеја, да тој будет всему хранитељ и надзиратељ, обаче јегда не-возможно би тако, ми сами нареждуемо пред прилучившимися, ниње здје ниже подписаними свидјетели назнаменуем и и-мјенуем — —“; судећи по томе, што је

тек 19. Априла 1749. председник дворске депутацие гроф Коловрат поднео царици Марији Терезији предлог, да по упражњену митрополитске столице, само њојзи припада право постављати администратора, што је она и одобрила, те кад је 1768. за то решење наш народ дознао, он је на сабору 1769. Окт. 7. царском комесару поднео у 30 тачака своје тегобе и жалбе, и у 1. је искао, да се народу остави и на даље постављање администратора: може се за извесно извести, да је све дотле наш народ постављао по упражњену митрополитске столице администратора, а државна их власт потврђивала.

Влада пак не хтеде пристати на искање народно, да се њему остави право постављања администратора, и како у §. 20. регуламента од 1770., тако исто и у §. 20. регуламента од 1777. и §. 20. деклараторије од 1779. рече се: „Наименовање администратора епархија и карловачке архидијецезе, кад се која од ових упразни, задржавамо себи такође и даље; догађаји можни таковога упражњења, одма се јављају Нашој дворској угарској канцеларији, а што се тиче администрације и правленија архиепископата или дијецеза, то се има очекивати од Нашег благоутробног решења“.

Против овог наређења од 1770. па све до 1874—5 једино што је народни сабор 1774. подигао свој глас, а други ни један народни сабор није подизао свога гласа, и није искао да се оно укине.

Па ни у самом саборском устројству од 1875. не само што се не рече изреком, да се §. 20. деклараторије ван крепости ставља; него у њему се не налази назначено: ко има управљати архидијецезом карловачком и митрополијом српском за време упражњења митрополитске столице.

Народни сабор донео је 1870. саборско устројство, које је 5. Авг. 1870. послано на потврду; ну, решењем Њег. Величанства од 29. Маја 1871. оно не беше потврђено.

Исто је устројство имало свега XXIX. чланака, и само се у чл. XV. рекло: „сабор има два председника, једног по достојанству, а другог по избору. Председник

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

је сабору по достојанству митрополит-патријарх српски, или кад овог нема, најстарији епископ“.

У осталим чланцима не беше ни помена о томе, ко има управљати митрополијом, кад је митрополијска столица упражњена.

По избору и потврди патријарха Проконија Ивачковића, народно-црквени је сабор 25. Септ. 1874. изабрао одбор од 15 лица, да сачини ново устројство саборско, или право рећи, да усвоји поднесено му од кр. комесара Хубера прегледано и одобрено устројство (што је из Беча послано, а саставио га Јеричек). Исти одбор поднесе 7. Окт. свој извештај, и 7. и 12. Окт. сабор усвоји оно устројство, које је с неким изменама потврђено 14. Маја 1875. и које и данас важи.

У целом устројству, само се у §§. 9. и 12. говори о томе, кад је митрополитска столица упражњена и то у §. 9. „Сабор сазива митрополит и патријарх, или ако је митрополитска столица упражњена, митрополитски савет, уз учињену претходно Њ. В. пријаву, и после добијеног одобрења од Њ. В.; а по §. 12. председник је сабору арх. и митр. патријарх српски, или ако је патр. и митр. столица упражњена, најстарији епископ по посвећењу“.

У устројству саб. од 1870., које како рекосмо, није потврђено, у чл. XIX. и XX. рекло се, како се има обавити избор патријарха. У њима не беше као што рекосмо ни речице о администраторству за време упражњене митрополитске столице.

Пошто је народно-црквени сабор од 1874. у свом саб. устројству у §. 20. рекао: „Сабор бира а) српског митрополита и патријарха по засебном статуту“; то је онај одбор 15-це, који је градио и саб. устројство, у седници од 15. Окт. поднео свој предлог „уредбе за избор митр. патријарха“ и у II. чл. је рекао: „За време, док је митр. патријарашка столица упражњена, обавља послове митр. патријархове, митр. цркв. савет“, а сабор је 18. Окт. исти чланак усвојио, додавши на крају: „односно потпредседник му“.

Исту је уредбу сабор 1874. Окт. 21. поднео на потврду, ну, кр. рескриптом од

1. Маја 1875. одбијена је и то међу осталим разлозима, и из разлога „јер у њој нема спомена о Нашем и до сада вршеном праву у погледу наименовања администратора за време упражњења митр. патријарашке столице“.

Народно црквени сабор од 1879. изабравши саб. одбор, ставио му је у задатак и то, да за идући сабор зготови уредбу за избор митр. патријарха, и иста ју је сачинио и поднео сабору 1885.

Предлог саб. одбора у погледу уредбе за избор митр. патријарха изнесен је пред сабор 1885., и у V. седници од 20. Септ. на предлог Ђорђа Ђурковића изабран је нарочити пододбор, да о њој поднесе своје мњење сабору.

У исти одбор буду изабрани еп. Арсеније Стојковић; др. Јован Суботић, Миша Димитријевић, прота Јован Борота и Шандор Трифунац.

Саб. одбор је у II. чл. рекао: „За време док је арх. митр. патријарашка столица упражњена, врши дужност арх. митр. патријарха најстарији по посвећењу епископ, у колико не би Њ. В. по до сада вршеном праву, за то администратора именovalo“, а већина поменутог нарочитог одбора, усвојила је у целини тај чланак, дочим је мањина (Миша Димитријевић и Шандор Трифунац) предлагала, да се изостави од речи: „у колико — — —“.

Наспоменути нам је, да је сабор изабрао 1879. за чланове саб. одбора: еп. Арсенију Стојковића; проту Ђорђа Бранковића, пароха Светозара Поповића, др. Јована Суботића, др. Илију Вучетића, др. Нику Максимовића, Васу Ђурђевића и Каменка Јовановића.

Сабор је у VII. седници од 23. Септ. усвојио предлог мањине нарочитог одбора, позвавши се у загради на §. 12. устројства.

Е, кад ово знамо, дај да видимо да ли стоје разлози бранилаца мњења, да по саб. устројству од 1875. нема места администратору за време упражњења митр. патријарашке столице.

Главни је њихов разлог ово: пошто у саб. устројству од 1875. нема спомена о администраторству; онда нема ни места администратору у нашој цркви.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ми пак исти разлог држимо сувише за слаб разлог.

Да се у устројству рекло: досадашње администраторство за време упражњења митр. патријарашке столице укида се, и за то време текућим пословима митрополије и у архидијезици управља тај и тај епископ, или то и то тело са својим потпредседником; онда би он важио, и онда не би било говора, да ли има места администраторству или нема.

Ну, кад се то није рекло (говор је о потврђеном устројству), онда је горњи разлог проста једна тврдња, и неки ће из неких §§. устројства тврдити да је умесна, а други из истих, или још којих других, да није.

Та и сâм је Милетић у 103. бр. „Заставе“ од 1881. рекао: „Ми нисмо из слова, него из начела, духа, смисла §. 12. и из други с тим у свези стојећи опредељења саб. устројства доказивали, да особеном наименовању администратора по смрти митрополита места нема“.

Браниоци мњења, да за време упражњења митрополитске столице нема места администраторству, изводе из §. 12. саб. устројства своје разлоге, у ком се вели: „да кад је митр. столица упражњена, да онда на сабору председава најстарији по посвећењу епископ“, и тврде кад исти има председавати у највишем телу, онда има он председавати и у осталим телима, у којима је митрополит патријарх председник.

Исти пак заборављају да се њима с пуним правом може одговорити. Ваш навод не стоји. По истом §. устројства, најстарији епископ по посвећењу има председавати само у сабору, а ко има председавати у осталим телима, у којима је митрополит председник, кад је митрополитска столица упражњена, о томе нема спомена ни у саборском устројству, ни у уредби за иста тела.

Кад Ви тврдите, да после саборског устројства од 1875. нема места администраторству — ма да је сабор 1885. баш на Ваш предлог донео закључак у II. чл. статута за избор митрополита, да има места и ако не баш наименованом администратору, а оно да је у том случају пред-

седник у свима реченим телима, најстарији епископ по посвећењу, који закључак побија тврдњу бранилаца мњења, да нема места администраторству, као да је администратор излишан и због тога, што митр. патријарх у свима телима, у којима он председник; за што је по смрти патријарха Прокозија († 29. априла 1881.), под председништвом епископа Германа, који је наименован био за админ. митрополије 31. маја 1881. радио све до његовог наименовања за патријарха и саборски одбор и митрополитско-црквени и школски савет, и архидијезална конзисторија, административни и школски одбор, и што се ни једво то автономно тело не нађе побуђено, да се на основу §. 12. саборског устројства огради против његовог наименовања за администратора и његовог председавања, но једино саборски одбор донесе неку у адвокатско руво умотану ограду, коју ћемо овде навести, а остала автономна тела ни речиче не рекоше.

Иста у адвокатско руво умотана ограда — штој ли ви је, што би рекли старосрбијанци — гласи овако: „Саборски одбор стојећи и сада на становишту обележеном у одлуци саборског одбора од 19. децем. 1879. бр. 2. [Саборски одбор узима на знање високи отпис министарски (т. ј. онај од 6. (18.) дец. 1879. по ком је Герман био наименован за администратора за живота патријарха Прокозија; но пошто саборском одбору за његово законито деловање као статут служи саборско устојство, санкционисано превишњим решењем од 14. маја 1875., које устројство не познаје председништво администратора у саборском одбору, јер је у саборском устројству за случај препреке митрополитове као председника за замену његову у председништву предвиђено: то саборски одбор обзиром на то, што је од сабора изабран на ту цјел, да обавља ствари у његовом делокруг спадајуће автономно, не може себе сматрати решеним дужности, да и те ствари и под председништвом именованог администратора преосв. епископа Германа Анђелића не решава, и за то приступа своје законитом раду, остављајући сабору самом, да о том питању своје одлуке до-

песе“], узима овај одпис (т. ј. од 9. јунија 1881.) на знање, те приступа своме даљем раду, остављајући сабору самом, да о том питању своје одлуке донесе“.

Ево и питање о администраторству за време упражњања митр. столице, један је доказ више, како је неотпуну саборско устројство и остале уредбе што их је сабор донео.

Сваки ће нам допустити да имамо право кад кажемо, да је требало како у саборском устројству, тако и у осталим уредбама јасно одредити, а не да се тек из духа и смисла појединих §§. извађа, ко има замењивати митр. патријарха кад је митрополитска столица упражњена, не само у сабору, него и у осталим телима, у којима је он председник, и да је то учињено, не не би било сада разговора о томе у нашој журналистици.

Али тако је, ми смо хтели да будемо оригинални и да *фино* изиграмо државну власт, а нисмо хтели да се угледамо на Румуне у Угарској, који у свом устројству од 28. маја 1869. ставише и то: ко има управљати митрополијом, кад је упражњена митрополитска столица; ко има управљати дијецезом, кад је епископска столица упражњена; ко има председавати у том случају у конзисторијама и осталим автономним телима.

Румуни лепо ставише у своје устројство и ово: „§. 90. Епархијалну скупштину сазива епископ, односно архиепископ, а ако је упражњена епископска и митрополитска столица, дотична конзисторија §. 91. Председник је у епархијалној скупштини епископ, односно архиепископ, а у случају препреке њихове или упражњене столице, њихов заменик. §. 98. за време упражњене епископско-митрополитске столице, епархијом управља епархијска конзисторија. §. 118. Дијецезални епископ, односно митрополит као редовни председници конзисторије, могу из конзисторијалних чланова духовног реда поставити заступника (викара), који их имају у случају препреке у председништву заступати. А за време упражњене епископско-митрополитске столице, имају исти с конзисторијом управљати дијецезом. Умре ли епи-

скоп-митрополит без да је имао заступника, онда најстарији конзисторијални члан духовног реда има с конзисторијом управљати дијецезом. § 121 11.) По смрти епископа митрополита, има конзисторија примити управу епархије односно архијидијецезе. §. 151. Сабор сазива митрополит, а ако је митрополитска столица упражњена, митрополитски савет по претходној пријави Њ. Величанства“.

У нашем пак саборском устројству и уредбама за остала автономна тела, од свега тога нема другог спомена, до ли што се у § 9 саборског устројства рекло: „сабор сазива митрополит патријар, а ако је митрополитска столица упражњена, митрополитско црквени савет уз учињену претходно Њ. В. пријаву и после добивеног одобрења од Њ. В.“, а у §. 12. да на сабору има председавати најстарији епископ по посвећењу, ако је митрополитска столица упражњена.

Што нема у саборском устројству изречног спомена о администраторству за време упражњене митрополитске столице, по речма Милетићевим, то је с тога „што је сабор то задржао за статут о избору митрополита, и у овом је баш друго што специјално предложио, а не „администратора“, а још мање „наименованог администратора“, чим је показао назор свој, да се установа наименованог администратора не слаже са установом народно-црквене автономije, па ако то није потврђено, враћа се ствар не на неавтономну парентезу деклараторије и неавтономну праксу, него на разне постојеће народно-црквене органе, но под уједињавајућом управом најстаријега епископа као председника саборског“.

„Државна власт већ је сама тим напустила (!) управу чрез наименованог администратора, што је потврдила председништво најстаријега епископа у сабору“, јер иначе не би ово потврдила, да администратору остане председништво сабора“ („Застава“ бр. 103. 1881.).

А што статут за избор митрополита није ушао у устројство саборско, по речма Суботићевим у VII. седници саборској од 23. септембра 1885., учињено је с тога, што се показало, да би статут за избор

митрополита можда и самој потврди саборског устројства сметао, то је засебно сачињен и поднесен на потврду.

Кад узмемо, да су Милетић и Суботић биле вође на народно-црквеним саборима од 1869.—1879., и да они највећу одговорност пред историјом носе за сав рад саборски за то време; ево већ данас увиђамо, како су они били наивни и слабе дипломате и како су се дали од кр. комесара С. Хубера изиграти.

Напрасити, охоли, славољубиви и поводљиви барон Л. Мајтењи не беше у стању осим разних незаконитости, ништа друго учинити и постићи, доли да му неколицина што рекао пон Никола, „гривастих и врататих“ сремских попова на „поклоненије“ одоше, и да га поздраве као избавитеља православне цркве.

Ну, углађени и фини С. Хубер знаде целу српску народно-слободоумну странку жедну преко воде превести и наметнути јој 1874. онако саборско устројство, за које она 1870—1873. не би хтела ни да чује, а камо ли да га усвоји. Хубер је врло добро знао, како се мисли „горе“ о администраторству за време упражњене митрополитске столице, те је зато народној странци и предложио, да статут за избор митрополита-патријарха не уђе у саборско устројство, него да се засебно сачини и поднесе на потврду, што сабор и усвоји.

Саборско устројство буде 14. маја 1875. потврђено с неким изменама и допунама, а статут за избор митрополита не буде потврђен.

Да државна власт није напустила управу чрез наименованог администратора, што је потврдила председништво најстаријег епископа у сабору, као што рече Милетић 1881.; о томе смо се уверили и 1881. а ево и сада.

Знао је Хубер врло добро шта ради. Влада је §. 12. саборског устројства потврдила с тога, што је народна странка врло много полагала на наређење тога §., мислећи, да ће њиме то постићи, да за време упражњене митрополитске столице не ће бити места администратору, дочим је државна власт опет мислила, нека нека, бићете служени!

Народна странка мислила је да §. 12. изигра државну власт; но изиграла је сама себе. Она је заборавила, да кад дође до спора између ње и државне власти, и кад се буде из слова, а не из начела, духа, смисла нешто доказивало, да ће она у том случају морати подлећи.

Потврдом §. 12. државна власт није напустила установу администраторства, као што рече Милетић, него она је и исти и §. 9. саборског устројства потврдила или управо ставила с тога у саборско устројство, што је до IX. зак. чл. угарске дијете од 1868. државна власт сазивала народне саборе, а ц. к. комесар на њима председавао, те је њима одређено, ко има сабор сазвати и ко има на њима председавати за време упражњене митр. столице. Што је по §. 12. најстарији епископ по посвећењу председник на сабору, то је без сумње учињено с тога, да му се даде неко одликовање, ако он не би био администратор.

Народна странка заборавила је и на §. 28. саборског устројства, по ком „постојеће досад у крестности уредбе и наредбе остају у својој крестности док се законитим путем не промене или другима не замене;“ те кад у саборском устројству нема спомена о томе, ко има управљати митрополијом за време упражњене митрополитске столице, а по §. 20. деклаторије од 1779. Њ. В. задржало се себи право именовати администратора, кад је митрополитска столица упражњена, и то је право Њ. В. вршило од 1768. до данас; онда на основу § 28. саборског устројства морамо ћутати и ако смо ради, да за време упражњене митрополитске столице не поставља администратор, но да за то време митрополијом управља најстарији по посвећењу епископ, треба се прво постарати да се потврди од сабора 1885. предложен статут за избор митрополита-патријарха, а наиме II. чл. у ком се о томе говори.

Судећи по „звонењу на вечерње“, слаби су изгледи, да ће нам се *та* жеља данас испунити. Некад се могла и она лако постићи, но ми нисмо тада увиђавни били као румунски сабор, да употребимо прилику. Ево, не мамо још ни данас статута за избор митрополита-патријарха.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BE

Ово је морало познато бити и саборском одбору од 1879. те је за то у предлогу статута за избор митрополита у П. чи. и ставио, да „за време док је митрополитска столица упражњена, врши дужност арх. митр. патријархову најстарији по посвећењу епископ, у колико не би Њ. В. по до сада вршеном праву за то администратора именовало.“

Сабор пак од 1885. нашао је за добро, без сумње услед добивеног претходног обећања од комесара Чеха, да ће он његову жељу потпомоћи код владе, те је из истог чланка други део, од речи: у колико . . . изоставио.

Да ли и исто изостављање није један од разлога, што исти статут није до сада потврђен, који је по обећању Чеховом требао бити одмах потврђен, видећемо, и ако буде, имаћемо кад да промишљамо и о томе, је л' требало због тог читања потврђење статута за избор митрополита одуговлачити и каква је у самој ствари управо разлика између администратора наменованог и администратора по звању т. ј. најстаријег епископа по посвећењу.

Ми у томе не видимо скоро никакве разлике, јер као год што наменован администратор може бити неудесан и непогодан човек; тако исто може бити и најстарији епископ по посвећењу. Па која би корист народу од тога била!

Разлика би била само тада и нека корист по народ, да се и у нашем саборском устројству јасно рекло, или да се рекне, да по упражњењу митрополитске столице архијерејезом управља конзитрорија, а у осталим автономним телима да за то време има председавати потпредседник и да за три месеца по смрти митрополитовој има народна црквени сабор *изабрати* новог митрополита-патријарха, као што стоји у румунском саборском устројству од 1869. године.

С тога ми држимо, да пошто већ нема одређеног наређења, ко има управљати митрополијом по смрти митрополита патријарха, да је састанак Високопреосвећене Т. Г. Епископа 23. пр. м. најкоректније закључио, да по учењу наше цркве треба управу да прими најстарији по посвећењу

Епископ. Једино је требало одмах тај закључак и извршити, те све ако и не би био потврђен, било би господара бар до именовања администратора, ког до данас нема.

А за у будуће треба да се постарамо и за такву уредбу, како не бисмо и на даље лупали главу и о томе питању.

Саборски је одбор 26. Сеп. 1891. поднео сабору на претрес „Предлог за уредбу о устројству српске нар црк. автономije — — —“, у ком је у статуту за избор митр. патријарха ово ставио:

§ 70. За време док је арх митр. патријарска столица упражњена, врши дужност арх. митр. патр. у свим народно-црквеним автономним пословима најстарији по посвећењу епископ, кога ће саб. одбор ради највишег одобрења Њ В пријавити.“

О овом предлогу није ни већано у сабору, и тако је просто остао предлогом.

И у „Народно црквеном уставу“ што га је донео 1891.—1892. изабрани од сабора одбор 15., а и у „Народно-црквеном уставу“ од 1897. што га је зготовио саборски одбор, рекло се оно исто о управљању за време упражњене митр. патр. столице, што се рекло и у предлогу саб. одбора од 1891., ну, како су сви ти предлози остали предлози, ми и данас не мамо позитивног наређења у том погледу.

Ми смо лено предлагали још у 12. бр. о. г. за 1903. да би саб одбор (мајски) требао да приступи градњи новог изборног статута за избор митр. патријарха, ну, он то до данас не учини, и тако нас затече смрт патријархова. да не мамо нити наређења о управи митрополије по смрти митр. патријарха, нити о начину избора самог митрополита-патријарха.

Е, а да по чему би се звали Срби, да смо за 42 године били у стању донети уредбе још и о тим ситуацијама!

Некад и сад.

Д. Р.

Као што је митрополит Павао Ненавовић, био у свему уредан јерарх, што се могло видети и од нас у овом листу до сад наведених његових наредаба; таква је био и кад је мислио да иде на пут,

Уредност његова у том погледу види се из овог његовог циркулара, који гласи: „Понеже Ми о имени Исус Христовје намјерение положихом отсјуду до Даља, отудуже к царствујушчему граду Бечу отходити, јакоже и путу даемсја: за времеже отсуствија Нашего изручихом началство при дворје Нашем в мјесто Начестному Нашему Архимандриту Викентију Јоановичу.

Сего ради Нашему придворному капелану јрм. Мојсеју — со сим објављаем и купно повељеваем, да в првих он началство имушчему Арх. Викентију, чест, подчинение и послушание показует, јакоже Нам самим должен јест. А дјело и служба јего Мојсеја будет, придворну Нашу капелу чувати, и библиотеку Нашу, у двор, наипаче Наше собз хранити, и позор давати, да се каква тшчета не учинит, и сваке треће недјеле нам репорт да посилает о Наших духовних служителеј, и да бележит свакога дне (јегда при дворје сут) како во церков ходјат, и на кое правило неприходјат.

И тако сам себе чисто, честно, непоречно и безазорно водит и настоит, да в капеле Нашеј наипаче Божественаја литургија ни једним днем незастанет, сам же из двора да не ходит ниже скитаетсја камо. Изити же њекамо хотја, Архимандриту или во отсуствии јего по чину старшему да јављает и допушченија ишчет. Иначе бо он отговору подлежати будет.

Дана в Карловцје 8. Авг. 1757.

Смирениј Архиепископ, Митрополит и обоих ц. к. величеств тајниј совјетник.

М. П. Павел Ненадович с. р.

Овако је било за време Ненадовићево.

Овако нија оваме од патријарха Раја чића, а тако би требало да буде и од сада, а може тако бити.

У дворској капели би требало сваки дан да се служи св. литургија т. ј. у дане, у које се она може држати.

А овако би требало да се поступа и кад Архијереј одлази куда из своје резиденције.

Извештај

о раду седнице епарх. конзисторије, држане у Темишвару 15. (28.) маја 1907. под председништвом Његовог Високопреосвештенства Господина Дијецезана Др. Георгија Летића.

У смислу отписа високог кр. уг. министарства за домобранство, препоручено свештенству да прилаже у фонд за потпомагање домобранских подчасника, који је фонд основан приликом 40. годишњег јубилеја Њ. Величанства. — Узет је на знање извештај Његовог Високопреосвештенства Епископа Дијецезана, да је одликовао црвеним појасом ј. Г. Ч. у Срп. Кларији и ј. М. В. у Врањеви и да је рукоположио монаха манастира Бездина и овоепарх. подбележника Др. Петронија Трбојевића за јерођакона, који је уједно отписом Њ. Светости примљен у статус придворних калуђера. — Узет на знање извештај славног овоепарх. Ш. О. да је ј. У. П. потврђен за катихету на држ. основ. и шегртској школи у Батањи. — Припуштена су четири компетента к полагању стечајног испита и одређен дан полагања. — Уповорени су протопрезвитерски помоћници, да су дужни вршити писарничке послове у канцеларији протопрезвитератског звања, у смислу односне синодалне наредбе. — Припуштени су к избору пароха у Срп. Пардању компетенти ј. В. М. ј. Д. Д. и ј. Д. П. — На властиту молбу стављен у стање мира ј. А. П. из Срп. Чанада, а за личног помоћника односно администратора именован сврш. богослов Ж. Ј. из В. Бечкереча. — Потврђен избор ј. И. Н. за пароха у Гаду. — Препоручене су молбе неколицине свештеника за припомоћ од вис. министарства. — Уступљене су поднесене проповеди и проповеднички дневници Високопреосвешћеном Господину Епископу Дијецезану на оцену. — Разведен је брак између Т. П. и Д. Ђ. и брак између Р. Н. и Л. Т. — У некојим бракоразводним парницама поднесени списи високодостојном М. С. — Решено свега 76 предмета.

ЛИСТАК.

Вести.

Парастоси за покој душе благопокојног Патријарха Георгија. У недељу 29. пр. м. одржан је парастос у Београду у саборној цркви. На парастосу је чинодејствовао митроносни Архимандрит Кирило (Високопреосвешћени Г. Митрополит није у Београду) уз суделовање великог броја свештеника.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Прква је била пуна народа из свију сталежа, а били су на парастосу и ректор универзитета др. Јован Цвијић и председник епископске академије наука Стојан Новаковић. Владу је заступао министар просвете Андра Николић.

Учествовао је и београдски официрски кор с командантом дунавске дивизије Павлом Јуришићем-Штурмом.

У Солуну је одржан парастос у недељу 29. пр. м. у епископској цркви, на ком су присуствовали епископ генерални конзул са особљем, управе обе гимназије мушке и женске, и остали Срби, који се десеше у Солуну тога дана и који живе у Солуну.

У име венца. Коморанска епископска црква општина послала је у име венца на одар покојног проте Корнела Чупића свештеничком конвикту 10 К. То је паметно и родољубиво!

Почетак анархије по црквеним општинама. Из Даља нам јављају, да је црквени одбор 29. пр. м. једногласно на предлог одборника Уроша Пециковића закључио: да пошто се у цркви догодила *комедија*, јер се нашао у турском орману кључ туђ из турског је ормана нестало 10 круна, па се многи туже и да им је нестало свећа: „да се у будуће кључеви од цркве само код црквењака налазе, те да *попови* без црквењака не могу у цркву одсада ићи, пошто црквењаци дванут у цркву на дан долазе у јутру и у подне, то онда могу *попови* своје послове посвршивати за време док се црквењак тамо налази“.

На овај закључак одборски, тамошњи свештеници, бојећи се да не би учитељ Бенин, који је целу ову ствар и аранжирао, и његови другови какву крађу у цркви хотимично подметнули, као што и нађени кључ у турском орману изгледа да је подметнут; предадоше 31. пр. г. кључеве црквењаку Мити Димићу, који им је то и потврдио овом потврдом: „Долепотписани потврђујем, да сам од пар. звања данас примио кључеве црквене а на темељу закључка цркв. одбора у Даљу од 29. Јул. „којим је решено да попови више без мене у цркву ући не смеју“.

Свештеници су даљски како против одборника Пециковића, тако исто и осталих одборника поднели пријаву државном одветништву у Осеку ради злочина потворе и ради сметања вршења обреда црквене, а подједно су умолити конвисторију, да и она ову ствар поткрепи, а административни одбор да одборнике под истрагу стави и са одборског звања уклони.

Пре *ованог* закључка, изишла је и раздавала

се по Даљу песмица спевана од Србина Даљца (!) Србима даљцима, у којој песник рече:

„Јер је браћо наша срећа дала,
Што постаде странка радикала,
Ови хоће да направе реда,
Јер се више вако живет не да,
Па сад браћо будимо у неди,
Радикални клуб што наљ изради“.

По овом дакле изгледа, да је радикалски клуб решио, да даљски цркв. одбор закључи да се одузму од свештеника кључеви и предаду црквењаку, те ако им треба преко дана — осим о добу јутрењем и у подне — цркв. протокол, или се догоди да имају кретити какво дете, где је опасност да може умрети, они нека траже црквењака по атару или виноградима даљским.

Овај даљски случај показује, до чега је довело и докле може довести радикалско кокотериње и обећавање народу, а и сам рад врховних тела радикалских.

Народ видећи, како се сабор, саборски одбор, школски савет не осврће на закон; држи, да и он има право да се не осврће на закон.

А меродавни у Пешти ћуте, и кокетирају са радикалима!

Напомена. Због тога, што идуће недеље не ће штампарија два дана радити, а има прешних послова, изићи ће 32. и 33. бр. уједно.

Уредник: Димитрије Руварац, протојереј.

Јавна захвала.

За сирочад иза покојног учитеља Петра Марића приложише: У Карловцима политична општина 10 К; Кредитна Банка 5 К; проф. Недељковић 2 К; Ср. карловачка задруга за штедњу и приношћ 5 К; Др. Л. Секулић 4 К; Б. Брадарковић 2 К; В. Јовановић 1 К; И. Добродолац 1 К; проф. Прибичевић 2 К; Др. С. Симеоновић 1 К; парох Г. Јовић 1 К; Н. Максимовић 1 К; Б. Ј. 2 К; Ј. Вучковић ректор 5 К; Н. Бурић 2 К; Др. В. Вујић 3 К; Живковић 2 К; Управа манастира Беочина 25 К; Крушедола 25 К; Месића 5 К; Црквена општина у Кулинову 15 К; у Ст. Бечеју 10 К.

Свима овим приложницама нека је овим путем изречена најтоплија захвалност.

Г. Г. колеге молим, да се заузму код својих општина и у збору за скупљање прилога за ову сирочад, јер „Зрно по зрно погача“, а и 1. септембар већ је на прагу.

Ср. Карловци 3. (16.) августа 1907.

Ј. БАЈИН
учитељ и старатељ.

Књижевни огласи.

Јавља се српском православном свештенству у Хрватској и Славонији, да се код потписане штампарије могу добити отптамани

ЗАКОН

од 17. Јануара 1896. године

О ВЕРОИСПОВЕДНИМ ОДНОСИМА

и

ПРОВЕДБЕНА НАРЕДБА

за исти закон.

Обе књижице стају 40 фил. а свака за себе 20 филира.

Српска Манастирска Штампарија.

Као прилог уз „Гласник Прав. Цркве у Краљ. Србији“ за г. 1906. штампана је књига:

СРПСКА БОГОСЛОВСКА КЊИЖЕВНОСТ
у години 1904. и 1905.

од

Др. ИЛ. ИВАЧКОВИЋА и П. В. МАРКИЧЕВИЋА.

Књига (120. стр. вел. 8⁰) стручњацима се бесплатно ставља на расположење. Обратити се треба на *Дра Илију Ивачковића* (Делиблато у Банату).

Изашла је из штампе у издању „Богословског Гласника“ у ограниченом броју примерака

АВТОБИОГРАФИЈА**РИКАНОРА ГРУЉИЋА**

некадашњег епископа пакрачког

за штампу приредио:

Архимандрит **Иларион Зеремски.**

Ово значајно дело изнело је 13 табака велике 8⁰, цена му је 3 круне, а за претплатнике „Богослов. Гласника“ — 2 круне. Са поштарином 45 фил. више.

Новац се има слати на администрацију „Богосл. Гласника“ у Карловцима.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е. К. 267. ех 1907.

44 2-3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се овим стечај на парохију П. плаћевнога разреда у Шаканлијама у протопрезвитерату Костајничком.

Молитељи имају своје прописно обложене молбенице надлежним путем овој епарх. Конзисторији поднијети до Успенија Пресвете Богородице о. г.

Молбенице приспјеле преко тога рока неће се у обзир узети.

Из сједнице епархијске Конзисторије горњокарловачке, држане у Плашком, дана 21. јуна 1907. године.

Предсједништво.

Број Е. К. 326. ех 1907.

1-3 46

Е Д И К А Т.

Овим се обавјештава Симеон Јаковић сада непознатог боравишта, да је његова жена Емилија сада у Утињи покренула против њега бракоразводну парницу код ове Епархијске Конзисторије, па се позива да се у року од 90 дана, рачунајући од дана првог уврштења овог едикта у „Српском Сиону“ пријави овој власти или лично или вјеродостојно писмено или преко свога на законит начин опуномоћеног заступника, јер ће се иначе речена парница и без њега и на његову штету окончати.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 21. јуна 1907.

Предсједништво.

Бр. Е. К. 340. ех 1907.

47 1-3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се овим стечај на парохију I. плаћевнога разреда у *Свиници* у протопрезвитерату Костајничком.

Молитељи имају своје прописно обложене молбенице надлежним путем овој епарх. Конзисторији поднијети до св. Петке о. г.

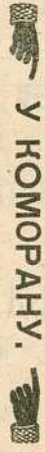
Молбенице приспјеле преко тога рока неће се у обзир узети.

Из сједнице епарх. Конзисторије горњокарловачке, држане у Плашком дана 26. јула 1907.

Предсједништво.

ДРУГИ О Г Л А С И

ЛИДИЕРСКА И ВОСНАРСКА РАДЊА
ПЕТРА ЋОРИЋА

у КОМОРАНУ. (Komárom Nador utca 28. sz. főútg. keleti szegélyház)

berhazaban

Препоручује своју српску велику радњу српским прав. прачаоном оештеностев, и свим прав. црвеним опћинама. Држи на стоваришту готових својих белених и жутих воском ошакорених ливених волпаница, ко- турца и провакоча, и т. д. које вапретно горе и нелиме се, и за које гарантује да су од чистог при- родног воска готовљене.

Итом препоручује у својој радњи готовљене, од најфинијег нештачког воска ливених свећа, когу- рица, провакоча и т. д. које тако исто лепо гору и не диме се.

Цене су следеће:

Од 1-не врсте наф. беленог воска	100 кил.	640. К
" 1-не " жутог "	100 "	500. "
" 1-ге " доброг чистота белог "	100 "	500. "
" 1-ге " нафин. нештач. "	100 "	400. "
" 1-ге " доброг чистог белог "	100 "	320. "
" 1-ге " провакоча и когурџи се рачунају по кили 0.50 пог. више.		250. "

На стоваришту држим готових свећа.

У једном ком. од 1 1/2 кил. волпанице	80 шт.	Дуж.
" " " " " " " "	64 "	" "
" " " " " " " "	58 "	" "
" " " " " " " "	52 "	" "
" " " " " " " "	47 "	" "
" " " " " " " "	40 1/2 "	" "
" " " " " " " "	35 "	" "
" " " " " " " "	35 "	" "

Поручбине мање од 5 килограма не примам. — Послуга солидна, брза и тачна. Свеће шаљем за готов новца са 2% попуства, и на почетак дајем само оним црвеним опћинама које, преко целе године намеравају кол мене своју по- требу снабдевати и то на 1/2 год. или на годину дана. Умољам ради покушаја најмање 5 кила по- ручку учинити, како би се стекло уверење, овог правог српског производа. 14—20, б.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у овакој величини, као и за целокупно хармонично уде шено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кре- тати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем

од мене изнађена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прав- љена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. —

28—52 4.

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на једном целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље, на годину 10 круна. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 1,0 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно опћински суд у Карловцима.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловц има 422. 1907.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА